

TRAMS

MODEL DE TRANSLACIÓ DE RESULTATS DE LA
INVESTIGACIÓ MÈDICA A LA PRESA DE DECISIONS EN SALUT

Pla Bàsic de disseminació de guies de pràctica clínica

SOCIS DEL PROJECTE

FINANÇAT PER

Índex

<u>Context</u>	2
<u>Accions estratègiques del Pla Bàsic</u>	3
<u>1. 2. i 3. Pautes de recomanació sobre l'estil i la redacció de productes de difusió de GPC segons el professional sanitari destinat a implementar-la; guia d'estil i redacció de productes de difusió de GPC adaptats a l'ús per part d'usuaris finals; i de creació de <i>friendly abstracts</i></u>	5
<u>4. Elaboració d'un producte atractiu de comunicació sobre el concepte de GPC i la seva implementació</u>	7
<u>5. Nomenament d'un "ambaixador" o responsable de la implementació de GPC a cada centre de salut o hospitalari</u>	8
<u>6. Llançament "institucional" de noves GPC</u>	9
<u>Mesurament de les accions del pla de disseminació</u>	11
<u>Crèdits</u>	13

Context

El projecte TRAM-S (Model de TRANslació de resultats de la investigació Mèdica a la presa de decisions en Salut) té la missió de desenvolupar models de disseminació i implementació de recomanacions clíniques basades en evidències científiques.

Com a part de la metodologia sobre la qual s'ha construït el projecte, l'equip d'investigació implicat ha desenvolupat una sèrie de grups focals amb la participació de tots els públics diana involucrats a la correcta implementació de les Guies de Pràctica Clínica (GPC) al Sistema de Salut dels corresponents àmbits geogràfics d'actuació.

Els esmentats grups focals han permès identificar les barreres principals que aquests públics diana troben per a la correcta implementació de les GPC, i també aquells aspectes facilitadors que podrien influir en la seva correcta difusió.

Derivat del *Model de Disseminació* general, en aquest *Pla Bàsic de Disseminació de GPC* oferim una sèrie de recomanacions i pautes d'actuació amb les quals aportar una nova perspectiva per als models actuals de comunicació i disseminació de GPC. L'objectiu no és altre que millorar la capacitat d'implementació de la guia i, alhora, que constitueixi una eina d'implementació pràctica acceptada pels diferents col·lectius afectats.

Accions estratègiques

Les accions proposades estan classificades prenent com a base dues dimensions:

- 1. D'acord als àmbits d'actuació descrits prèviament per a resoldre les barreres identificades:** accions relacionades amb el contingut en si mateix de les GPC, accions relacionades amb mesures organitzatives i de RH, i accions de comunicació i accés a la informació.
- 2. D'acord al públic diana al qual es dirigeixen preferentment,** agrupades per motius pedagògics en quatre grups finals: professionals sanitaris d'atenció primària, professionals sanitaris de centres hospitalaris, professionals de gestió i administració de la salut i usuaris finals (pacients, cuidadors i població sana en general).

Com a resultat d'aquesta classificació, obtenim una matriu de les diferents accions proposades:

	Professionals d'atenció primària	Professionals de centres hospitalaris	Professionals de gestió i administració	Usuaris finals
Contingut de la GPC	1. Guies d'estil i de redacció segons professional sanitari			2. Guia d'estil i de redacció per a l'usuari final
	3. Creació d'un <i>friendly abstract</i>			
Mesures organitzatives i de recursos humans	4. Elaboració d'un producte multimèdia sobre què és una GPC i per què és important la seva implementació, acompanyat dels resultats de la teva GPC en qüestió			
			5. "Ambaixador" de GPC	
Comunicació i accés a la informació	6. Llançament institucional de la GPC			

A continuació s'inclou el contingut descriptiu de cada una de les accions proposades a l'anterior matriu.

1. 2. i 3. Pautes de recomanació sobre l'estil i la redacció de productes de difusió de GPC segons el professional sanitari destinat a implementar-la; guia d'estil i redacció de productes de difusió de GPC adaptats a l'ús per part d'usuaris finals; i de creació de *friendly abstracts*.

Es tracta de confeccionar una guia d'estil amb recomanacions per a l'elaboració de productes de disseminació de GPC (fullets, pautes clíniques, recomanacions sanitàries, etc.) que facilitin la comprensió i utilització per part dels diferents públics diana (professionals de la medicina i usuaris finals). Es tracta d'ajudar a adaptar el discurs i els resultats més rellevants de la GPC al públic destinatari i, per tant, aquestes guies d'estil i de redactat han de referir-se als aspectes que tenen a veure amb la comunicació de la guia i la comprensió, no pas amb el contingut científic en si mateix; si bé es recomana incloure-hi també un glossari esquemàtic amb els resultats clau de la GPC adaptats en funció del destinatari.

Els objectius d'aquesta acció són:

- Fomentar entre els autors de GPC la importància d'elaborar les esmentades guies d'estil d'acord amb els requisits generals d'adequació als públics diana que ha mostrat l'evidència científica, atenent a criteris de comunicació.
- Contribuir a establir un model de GPC amb capacitat per a convertir-se en un estàndard generalment acceptat per la comunitat mèdica, fet que contribuiria a més a identificar de forma més eficient aquelles GPC amb un nivell de qualitat adequat.
- Facilitar i accelerar la producció de GPC i, per tant, incrementar el volum i grau d'actualització de GPC, abordant un major nombre de patologies o amb major grau d'interdisciplinarietat.
- Facilitar la incorporació de nous autors a la pràctica de la creació de GPC que es beneficiarien d'una guia d'estil que agilitzaria la feina.

Aquestes pautes haurien d'abordar recomanacions en diverses àrees relacionades amb la redacció i el format de GPC. Aquestes recomanacions no tindrien tant a veure amb la forma d'elaborar la GPC des de la perspectiva metodològica o de contingut clínic, sinó amb la capacitat per comunicar de forma precisa i transmetre el contingut eficaçment entre els públics diana. Per tant, hauria d'incloure, entre d'altres, continguts relacionats amb:

- Consells per a la correcta estructuració del document i la creació de versions modulars adaptades als diferents públics diana.
- Pautes de redacció per a fer la guia comprensible per als diferents públics
- Recomanacions sobre disseny i format de les GPC.
- Recomanacions sobre disseny d'informació aplicat a gràfics i relat de dades quantitatives objectives.
- Pautes per a la creació de glossaris de conceptes clau a la GPC.
- Recomanacions i recursos per a facilitar la digitalització de continguts i la difusió per canals digitals.
- Pautes per a la citació de fonts i l'elaboració de bibliografies, especialment en les versions per a la població general, en les quals aquests apartats no solen estar considerats.
- Llistats de principals recomanacions pràctiques en forma de *checklist*.

De manera equivalent a l'elaboració d'aquesta guia d'estil, recomanem que aquesta contingui un capítol detallat dirigit a l'elaboració de GPC per a l'ús per part d'usuaris finals (pacients, cuidadors i població sana general). Aquest capítol ha de complir amb els següents objectius específics:

- Conscienciar sobre la necessitat d'adaptació de les GPC a diferents públics, particularment a usuaris finals, les necessitats específiques d'informació i la capacitat de comprensió dels quals són diferents a les dels professionals mèdics.
- Fomentar la producció de GPC adaptades a públics usuaris.

- Proposar recomanacions i pautes per a adaptar els continguts de les GPC a les demandes dels públics usuaris finals detectades per l'evidència científica.

Finalment, les guies d'estil per a l'elaboració de GPC haurien d'incloure un model de creació d'*abstracts* a manera de plantilla que, mitjançant la resolució de preguntes, permeti elaborar resums de les GPC en un format amigable i fàcilment comprensible per als diferents perfils de professionals sanitaris. La comunicació segmentada de cada *abstract* associat a GPC ha de permetre a cada sector sanitari avaluar la rellevància dels resultats en la pràctica diària.

4. Elaboració d'un producte atractiu de comunicació sobre el concepte de GPC i la seva implementació.

Una de les principals barreres identificades tant per l'evidència científica com durant la celebració dels grups focals és que determinats col·lectius no tenen una idea precisa de l'abast, funcions, orígens o el mateix concepte de guia de pràctica clínica.

Per aquest motiu, proposem l'elaboració d'un producte de comunicació —idealment en format multimèdia com per exemple una presentació o un audiovisual— sobre el concepte de GPC, amb continguts relatius a estratègies de recerca i selecció, formació sobre els mètodes d'elaboració i d'avaluació i recursos similars. Si, a més, es realitza en el marc d'una GPC concreta, aconsellem incorporar a aquest producte multimèdia les mesures i recomanacions producte de la citada GPC.

Un element de comunicació d'aquest tipus hauria de servir per complir amb els següents objectius:

- Comunicar els objectius —tant generals com particulars— de les GPC i proporcionar el context en el qual s'emmarca el desenvolupament.
- Fomentar un major coneixement dels mètodes d'elaboració de GPC, perfils implicats i fluxos per al desenvolupament.
- Donar a conèixer els mecanismes d'avaluació i acreditació de GPC per a augmentar la seguretat i confiança dels professionals de la salut en l'ús.

- Facilitar la investigació i la recerca d'informació sobre pràctica clínica a través de fonts fiables i millorar les habilitats dels professionals de la salut en la identificació de fonts d'informació de prestigi i credibilitat.

5. Nomenament d'un “ambaixador” o responsable de la implementació de GPC a cada centre de salut o hospitalari.

Moltes de les barreres detectades per l'evidència científica per a la implementació de GPC revelen que molts professionals perceben certa imposició administrativa en l'ús, que combinada amb un sistema poc clar de recompenses i incentius lligats al compliment porta, en ocasions, a una certa deixadesa o manca de coresponsabilitat dels professionals en la implementació.

Des del projecte TRAM-S entenem que l'establiment de mesures organitzatives als centres de salut és una de les propostes que millor poden contribuir a la resolució de moltes de les barreres identificades en els grups focals. En el marc d'aquestes mesures, el nomenament d'un professional que adquireixi un rol protagonista en la centralització del coneixement derivat de les GPC i es responsabilitzi de coordinar-ne la difusió a cada centre mèdic pot jugar un paper determinant.

Es tractaria d'establir recomanacions per a fomentar que els equips directius de cada centre nomenin a un coordinador per a la implementació de GPC. Addicionalment, es podrien valorar revisions dels sistemes de retribució flexible o incorporació d'incentius específics que premiïn aquestes tasques d'implementació.

Les funcions d'aquest ambaixador o coordinador d'implementació de GPC serien:

- Rebre i mantenir un arxiu de les diferents GPC que hagin arribat al seu centre mèdic que mantingui certa capacitat de recerca per a donar suport a la resta de professionals mèdics.
- Coordinar-se amb els diferents professionals mèdics i de gestió per a la difusió i implementació interna de les noves GPC d'acord als plans d'acció proposats.
- Avaluar l'eficàcia dels plans de difusió i implementació i proposar-ne millores.

- Centralitzar i canalitzar peticions de desenvolupament de noves GPC o actualitzacions, d'acord amb les necessitats detectades al centre.

6. Llançament “institucional” de noves GPC.

Una de les principals debilitats detectades en els procediments habituals de desenvolupament de noves guies de pràctica clínica és que sovint s'obvien les activitats que serien més habituals per al llançament de noves publicacions, documents tècnics, llibres, etc. Considerem, per tant, rellevant abordar el pla de disseminació de GPC també des de l'òptica del llançament institucional o de premsa que de forma estàndard s'aplica a nous productes, esdeveniments rellevants d'empresa, etc.

Els objectius d'aquest paquet d'accions tàctiques serien:

- Tenir un contacte fluid entre la comunitat de professionals mèdics responsables de l'autoria de GPC i la premsa, tant “interna” (publicacions pròpies d'entitats de salut i sectorial) com “externa” (mitjans especialitzats i generalistes), incloent-hi nous mitjans en suport digital.
- Generar notorietat sobre l'elaboració d'una nova GPC entre organitzacions civils, associacions d'afectats, institucions mèdiques, col·legis professionals, professionals no mèdics afins a la patologia involucrada i altres públics diana generalistes.
- Transformar la visibilitat de les GPC en un recurs per a prestigiar-ne la creació i en un impuls per a incrementar la quantitat de professionals involucrats en el desenvolupament i la implementació.
- Transformar també la visibilitat de les GPC en un impuls a l'afany informatiu dels usuaris finals del sistema de salut i fomentar el coneixement i responsabilitat sobre la pròpia salut.

Per això, en vista a cada publicació d'una nova GPC proposem el desenvolupament de les següents accions de comunicació:

- Elaboració d'una nota de premsa i enviament de la comunicació als mitjans. En funció del nivell d'interès, rellevància o novetat de les pràctiques mèdiques descrites en la GPC, es recomana avaluar el grau d'amplitud de la convocatòria, des de publicacions pròpies fins a mitjans generalistes. La nota de premsa ha d'anar acompanyada d'un *abstract* o resum de la GPC en una versió comprensible per a l'audiència dels mitjans als quals es dirigeixi, distingint per tant entre mitjans especialitzats amb audiències mèdiques i mitjans generalistes amb públic general.
- Convocatòria d'una roda de premsa i esdeveniment de presentació de la GPC en aquells casos en els quals la GPC tingui especial transcendència o hagi estat desenvolupada o finançada per un professional mèdic d'alt prestigi, una xarxa de coneixement, institució o fundació que gaudeixin d'un alt poder de convocatòria o experiència exitosa en situacions similars.
- Enviament d'un *mailing* amb un volum significatiu de GPC per a la distribució entre societats científiques, centres mèdics de referència, biblioteques i centres de documentació, centres d'investigació, etc., amb l'objectiu de generar coneixement sobre l'existència i el contingut de la GPC i nodrir fons documentals.

Mesurament de les accions del pla de disseminació

En activitats de comunicació, la informació i el correcte anàlisi és un dels punts més rellevants, atès que en base als objectius plantejats, s'ha de determinar en quina mesura contribueix cada acció a aconseguir-los, amb el propòsit d'intensificar-ne l'ús o transmetre bones pràctiques i establir *benchmarks*. Només mitjançant el mesurament, l'escolta i l'adaptació a allò que succeeix es pot establir una relació autèntica i personalitzada amb els públics diana. Això és especialment rellevant en iniciatives els resultats esperats de les quals són menys tangibles i quantificables, *a priori*, i en les quals no hi ha un responsable clar i específic que pugui tenir una impressió precisa sobre com està funcionant un determinat pla.

Encara que la definició d'uns indicadors clau de mesurament en la implementació de les bones pràctiques recollides en GPC ha de tenir a veure, en primer lloc, amb aspectes de millora de la salut, eficàcia mèdica i eficiència en la gestió dels serveis de salut, des del projecte TRAM-S es considera útil recomanar una sèrie d'indicadors basats en criteris de comunicació que permetin avaluar la implementació de les accions proposades.

Per tant, per a cada una de les accions proposades en aquest *Pla Bàsic* es recomanen els següents indicadors de mesurament (*key performance indicator*, KPI):

Acció

1. 2. i 3. Guies d'estil i de redacció segons professional sanitari; guia d'estil i de redacció per a l'ús per part d'usuaris finals; creació de *friendly abstracts*.

4. Elaboració d'un producte atractiu de comunicació sobre el concepte de GPC i la seva implementació.

5. Nomenament d'un "ambaixador" o responsable de la implementació de GPC a cada centre de salut o hospitalari.

6. Llançament "institucional" de noves GPC.

KPI

- Percentatge de GPC noves o actualitzades publicades d'acord amb aquests manuals en un període i territori determinats.
- Escala d'avaluació del nivell de notorietat i comprensió del contingut de GPC per part de públics diana (requereix recursos econòmics per a l'estudi *ad hoc*).
- Nombre de GPC que qualifiquen d'acord al model d'autoavaluació de GPC.
- Escala d'avaluació del nivell de notorietat i comprensió del concepte de GPC per part dels professionals mèdics (requereix recursos econòmics per a l'estudi *ad hoc*).
- Evolució del nombre de GPC publicades en un temps determinat.
- Percentatge de centres de salut que implementen aquesta figura.
- Escala d'avaluació del nivell de notorietat i comprensió del concepte de GPC per part dels professionals mèdics (requereix recursos econòmics per a l'estudi *ad hoc*).
- Mencions en mitjans i suports digitals (*publicity*) i inversió econòmica equivalent.

Crèdits

Elaborat per al projecte TRAM-S (Model de TRAnslació de Resultats de la Investigació Mèdica a la presa de decisions en Salut) en col·laboració amb UbiK media i Juanma Ramírez Ruiz.

Projecte finançat per l'Instituto de Salud Carlos III – Fondo de Investigación Sanitaria (FIS).

Ministerio de Economía y Competitividad.

